

Memorandum

Aan : Brancheorganisatie PLA..N.
Van : mr. O.J.W. Reijnders en mr. D.M.M.L. Boerrigter
Datum : 23 januari 2021
Dossier : FD Plaagdierpreventie B.V. / advies avondklok
Inzake : Brancheorganisatie PLA..N. / advies avondklok
Betreft : Opinie werkzaamheden plaagdierbestrijders tijdens de avondklok

Dit memorandum omvat een opinie inzake de vraag of plaagdierbestrijders of beheersers gedurende de door het kabinet voorgestelde avondklok werkzaamheden mogen verrichten. Ook zal worden ingegaan op de vraag wat overlegd dan wel aangetoond dient te worden bij een eventuele controle c.q. handhaving.

Broninformatie:

- Brief van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat d.d. 17 april 2020
- E-mail van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat d.d. 4 en 18 december 2020
- www.rijksoverheid.nl
- Belgisch Ministerieel besluit houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID - 19 te beperken
- <https://www.parool.nl/nieuws/geen-mensen-wel-muizen-en-motten-ongedierte-heeft-vrij-spel-in-lege-gebouwen~ba83a9cc/>

Werkzaamheden branche plaagdierbeheersing

Plaagdierbeheersing is een breed omvattend begrip voor werkzaamheden die verricht worden in het kader van het beheersen van diverse ongedierte door professionals. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het beheersen van knaagdieren, waaronder muizen en ratten, maar ook insecten zoals kakkerlakken en wespen. Aldus bestrijdt een plaagdierbeheerser dieren die door mensen als beschadigend, lastig of ongewenst worden beschouwd. De diversiteit van steden en dorpen brengt met zich mee dat veel soorten ongedierte overlast veroorzaken. In huizen zijn ratten, muizen, bedwantsen en vliegen ongewenste, maar vaak geziene gasten.

Naast huizen zijn onder meer de voedingsmiddelenindustrie, de voedingsmiddelenhandel en de horeca industrieën die ernstig gehinderd worden door plaagdieren. De aanwezigheid van ongedierte vormt ernstige gezondheidsrisico's. Van knaagdieren is bekend dat deze ziektes kunnen dragen, welke verspreid kunnen worden middels uitwerpselen, urine en speeksel. Indien voorraden worden aangetast door het ongedierte kan dit voedsel besmetten met gevaarlijke virussen en bacteriën, zoals het salmonellabacterie en het Hantavirus, met als gevolg dat de besmette

voorraad vernietigd dient te worden.

Daarnaast kan het knagen van deze dieren grote schade veroorzaken aan panden, apparatuur en meubilair. Eveneens levert het geknaag brandgevaar op indien elektrische bekabeling hierdoor beschadigd raakt.

Plaagdierbeheersing tijdens de coronacrisis

Zoals vorenstaand uiteengezet vormen plaagdieren risico's voor de volks- en diergezondheid. Voedselveiligheid vormt een net zo groot belang tijdens de coronacrisis als daarvoor. Derhalve is de continuering van plaagdierbeheersing ook ten tijde van een gezondheids crisis van essentieel belang. Dienaangaande merkte De Nederlandse Vereniging Plaagdiermanagement Bedrijven (NVPB) merkt op dat horecabedrijven als reactie op de coronamaatregelen bestrijdingswerkzaamheden stillegden. Hoewel de logische gedachte daarachter niet wordt miskent – kostenbesparing op korte termijn – kan dit op de middellange termijn juist voor extra problemen en kosten zorgen.¹

Als gevolg van de huidige vorm van de lockdown zijn onder andere veel horecaondernemingen, sportscholen en scholen gesloten. Dientengevolge zijn veel panden, met daarin bedrijfs- en schoolkantines en –keukens, nagenoeg leeg. Hierdoor kunnen dierplagen ontstaan, met de eerder genoemde gezondheidsrisico's en risico's van schade aan panden, apparatuur, meubilair en elektrische bekabeling.

In het voorjaar van 2020 heeft het kabinet het eerste pakket maatregelen ingevoerd om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Vanwege de sluiting van het basisonderwijs, de kinderopvang en buitenschoolse opvang heeft de rijksoverheid noodopvang mogelijk gemaakt voor:

- kinderen van wie 1 of beide ouders werken in een cruciale beroepsgroep en
- kinderen in een kwetsbare positie.

Hiertoe is door de rijksoverheid een *lijst van cruciale beroepen* opgesteld. Deze lijst vormt geen opsomming van alle beroepen of werkzaamheden die als 'cruciaal' zijn aangemerkt.

Omdat plaagdierbeheersing niet op de lijst van cruciale beroepsgroepen was opgenomen werd door Platform Plaagdierbeheersing Nederland (PLA..N), Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD) en Keurmerk Plaagdier Management Bedrijven (KPMB)

¹ - <https://www.parool.nl/nieuws/geen-mensen-wel-muizen-en-motten-ongedierte-heeft-vrij-spel-in-lege-gebouwen-ba83agcc/>

middels een brief aan de minister voor Milieu en Wonen gepleit om plaagdierbeheersing wel als zodanig in bovengenoemde lijst of de toelichting op te nemen, als voorbeeld van noodzakelijke ondersteuning van cruciale beroepsgroepen of vitale processen.

Reactie namens minister

Per brief d.d. 17 april 2020 is namens de minister gereageerd. In de brief wordt onderschreven dat ten tijde van een gezondheids crisis "*...het van belang is dat plaagdierbeheersing zo veel mogelijk wordt voortgezet.*"

Verder wordt aangegeven "*dat de lijst met cruciale beroepen niet alomvattend is en ruim moet worden geïnterpreteerd.*" De lijst vormt dus geen limitatieve opsomming. Ook andere bepaalde maatschappelijk relevante werkzaamheden moeten optimale doorgang vinden maar staan niet op de lijst.

Het advies in de brief luidt alsdan om in lijn met de ruime interpretatie te handelen zodat de plaagdierbeheersing doorgang kan vinden, uiteraard met inachtneming van de op grond van adviezen van het RIVM geldende landelijke maatregelen en voorzorgsmaatregelen.

Uitgaande van het namens de minister voor Milieu en Wonen (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) gegeven advies kunnen plaagdierbeheersing-sondernemingen de werkzaamheden voortzetten.²

Op 2 november zond PLA..N. opnieuw een brief aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Hierin werd wederom het verzoek gedaan om plaagdierbeheersing als beroepsgroep op te nemen op de lijst met cruciale beroepen. In de brief wordt namens de plaagdiersector plaagdierbeheersing expliciet als essentiële randvoorwaarde aangeduid voor het voldoen aan wettelijke strikte hygiëne- en veiligheidseisen gebonden aan de gehele voedselketen ter bevordering van de volks- en diergezondheid. Het tijdens de eerste lockdown niet opnemen van plaagdierbeheersing in de lijst met cruciale bedrijven heeft voor onduidelijkheid gezorgd, te meer omdat gemeenten en bedrijven in de voedingsmiddelenindustrie beroep bleven doen op plaagdierbeheersers om hun werkzaamheden te verrichten.

Namens de minister voor Milieu en Wonen en het ministerie per e-mail d.d. 4 december 2020 gereageerd. Navraag bij de rijksorganisatie die de lijst beheerst leerde dat aanpassing van de lijst geen prioriteit heeft. Het verband met de kinderopvang was ten tijde van de e-mail vervallen en verder konden aldus geen 'speciale rechten' worden ontleend aan een vermelding op de lijst. Wel werd nadrukkelijk – ter herhaling van hetgeen genoemd in de brief d.d. 17 april 2020 - *het belang van voortgang van plaagdierbeheersing onderschreven.*

² Brief van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat d.d. 17 april 2020

Dezelfde beleidsmedewerker van het ministerie stuurt d.d. 18 december 2020 nog een e-mail. In die mail wordt aangegeven dat plaagdierbeheersing onder de 'onmisbare facilitaire en ondersteunende functies' valt. Plaagdierbeheersing wordt dus niet expliciet in de lijst opgenomen, maar namens het ministerie wordt wel erkend dat het onder de onmisbare facilitaire beroepen valt. Aldus is plaagdierbeheersing aan te merken als een cruciaal beroep. Dat schept het recht op kindernoodopvang.

Plaagdierbeheersing tijdens de coronacrisis in België

De visie van de Directie van Omgevingsveiligheid en Milieurisico's van het Nederlandse Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat sluit aan op het beleid van de Belgische Federale Overheid.

Op 28 november 2020 heeft de Belgische Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken middels het "*Ministerieel besluit houdende wijziging van het ministerieel besluit van 28 oktober 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken*" een lijst gepubliceerd met handelszaken, private en publieke bedrijven en Handelszaken, private en publieke bedrijven en diensten die **noodzakelijk** zijn voor de bescherming van de **vitale belangen** van de Natie en de behoeften van de bevolking.

In de lijst is onder meer het volgende opgenomen:

"De handelszaken en bedrijven die tussenkomen in het kader van de agro-voedselketen, dierenvoeding, de voedingsnijverheid, land- en tuinbouw, productie van meststoffen en andere essentiële grondstoffen voor de agro-voedingsindustrie en visserij;"

en

"De diensten die essentieel zijn voor dringende herstellingen die een veiligheids- of hygiënerisico inhouden;"³

Eerder in dit memorandum is betoogd dat plaagdierbeheersing bijdraagt aan het voldoen aan wettelijke strikte hygiëne- en veiligheidseisen gebonden aan de gehele voedselketen ter bevordering van de volks- en diergezondheid. Door het Nederlandse Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wordt dit standpunt (ook) bevestigd.

De Nederlandse en Belgische situatie mogen geacht worden gelijk dan wel minst genomen gelijkwaardig te zijn. Blijkens het vorenstaande Belgisch ministerieel besluit inclusief bijbehorende lijst d.d. 28 november 2020 heeft de plaagdierbeheersingsbranche in België het recht om de werkzaamheden voort te zetten,

³ - Belgisch Ministerieel besluit houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID - 19 te beperken

zelfs indien bepaalde maatregelen niet te waarborgen zijn, zoals het houden van 1,5-meter afstand:

“Dienstverlening waarbij de afstand van 1,5 meter tussen de dienstverlener en de consument niet kan worden gegarandeerd is verboden, behalve voor wat betreft de dienstverlening door de handelszaken, private en publieke bedrijven en diensten die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de vitale belangen van de Natie en de behoeften van de bevolking bedoeld in de bijlage van dit besluit”.

Het komt logisch en aannemelijk voor dat de plaagdierbeheersingsbranche in Nederland ook in staat moet zijn haar werkzaamheden te verrichten. Immers geldt in Nederland natuurlijk ook dat *“...het van belang is dat plaagdierbeheersing zo veel mogelijk wordt voortgezet.”* (zie de hiervoor aangehaalde brief d.d. 17 april 2020 namens de minister). Daarbij komt dat in diezelfde brief is aangegeven *“dat de lijst met cruciale beroepen niet alomvattend is en ruim moet worden geïnterpreteerd.”* Dat deze lijst dus geen limitatieve opsomming vormt.

Avondklok

Vanaf zaterdag 23 januari 21 geldt in Nederland de avondklok van 21:00 uur – 4:30 uur. Volgens eigen zeggen van de overheid is dit *“een zware coronamaatregel bovenop de huidige lockdown om het ontvangen van bezoek en ontmoetingen in groepen tegen te gaan. Veel mensen worden besmet met corona bij het samenkomen van familie en vrienden. Het verbod om 's avonds buiten te zijn, zorgt ervoor dat minder mensen bij elkaar op bezoek gaan en elkaar ontmoeten”.*

Tijdens de avondklok is het verboden om zonder geldige reden op straat te zijn, op straffe van een boete van € 95,00.

Te gelden heeft dat **noodzakelijkheid** vereist is, indien men zich bij wijze van uitzondering buiten wil begeven.

In deze opinie is reeds met kracht van argumenten betoogd dat het **noodzakelijk** is voor de bescherming van de **vitale belangen** van de mens- en diergezondheid dat (wettelijke) strikte hygiëne- en veiligheidseisen verbonden aan de gehele voedselketen nageleefd kunnen worden. Nota bene, zeker tijdens de coronacrisis met een overbelaste gezondheidszorg! En dat in dat kader plaagdierbeheersing conditio-sine-qua- non is: geen plaagdierbeheersing betekent geen naleving strikte hygiëne- en veiligheidseisen. Zulks wordt tevens door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat met zoveel woorden bevestigd. Laatstgenoemde schaaft plaagdierbeheersing expliciet onder de noemer ‘cruciale beroepen’ vanwege het verband met onmisbare facilitaire en ondersteunende functies, expliciet genoemd in de lijst van cruciale beroepen.

Bij onze zuiderburen is deze noodzakelijkheid in regelgeving verankerd onder verwijzing naar een lijst waarop voorkomen: *“De handelszaken en bedrijven die tussenkomen in het kader van de agro-voedselketen, dierenvoeding, de voedingsnijverheid, land- en tuinbouw, productie van meststoffen en andere essentiële grondstoffen voor de agro-voedingsindustrie en visserij als ook De diensten die essentieel zijn voor dringende herstellingen die een veiligheids- of hygiënerisico inhouden”*.

Triviaal is dat plaagdieren zich niet aan de avondklok zullen houden en dat het van essentieel belang is dat de voedselketen niet verstoord mag worden.

Betoogd kan worden dat aan het vereiste van *noodzakelijkheid* wordt voldaan ingeval plaagdierbeheersingswerkzaamheden voor het kunnen naleven van strikte hygiëne- en veiligheidseisen verbonden aan de gehele voedselketen, dienen plaats te vinden tijdens de avondklok. Wel zal er rekening mee gehouden moeten worden dat – eventueel achteraf – moet kunnen worden onderbouwd dat betreffende werkzaamheden niet of minder goed buiten de avondklok om hadden kunnen plaatsvinden. Het komt opstellers van deze opinie voor dat plaagdierbeheersers sowieso bij voorkeur niet hun werkzaamheden verrichten na 21:00 uur 's avonds, maar overdag. En dat deze onderbouwing desgevraagd tamelijk eenvoudig gegeven kan worden.

Door de Rijksoverheid worden geldige redenen opgesomd om 'op straat' te zijn. Daaronder valt:

“Als u van uw werkgever voor werk naar buiten moet.”

Indachtig en met inachtneming van vorenstaande zijn wij van mening dat werknemers/medewerkers van de plaagdierbeheersingsbranche zich ten behoeve van het verrichten van werkzaamheden tijdens de avondklok buiten mogen begeven.

De Rijksoverheid stelt daartoe een ingevulde 'Eigen verklaring avondklok' en een 'Werkgeversverklaring avondklok' verplicht. Deze formulieren worden ter beschikking gesteld via de website van de Rijksoverheid.

Conclusie

Plaagdieren vormen risico's voor de volks- en diergezondheid. Voedselveiligheid vormt een net zo groot belang tijdens de coronacrisis als daarvoor. Derhalve is de continuering van plaagdierbeheersing ook ten tijde van een gezondheids crisis van essentieel belang.

Aan het vereiste van noodzakelijkheid om tijdens de avondklok op straat te zijn wordt voldaan indien plaagdierbeheersingswerkzaamheden dienen plaats te vinden voor het kunnen naleven van strikte hygiëne- en veiligheidseisen verbonden aan de gehele voedselketen danwel anderszins ter voorkoming van (acute) veiligheidsrisico's. Er zal



naar verwachting (achteraf) onderbouwd moeten kunnen worden dat betreffende werkzaamheden niet of beter niet buiten de avondklok om hadden kunnen plaatsvinden.

Plaagdierbeheersingswerkzaamheden mogen indachtig vorenstaande ook tijdens de uren van de avondklok plaatsvinden.